

Vlechten

uitgave van Stichting Wilg en Mand

jaargang 20 | 2001 | 3

stichting

Wilg & Mand

Uitgave Stichting Wilg & Mand
Twintigste jaargang, 2001/3
ISSN: 1382-8894
oplage: 650

Redactie

Ben Braster,
Toon de Goede,
Peter Walvius (vormgeving),
Wim van der Zande.

Bijdragen voor het volgende
nummer gaarne voor 15-11-2001
sturen naar:
redactie "Vlechten"
p/a: Hindestraat 27,
6531 KG Nijmegen.

Advertentietarieven

1/8 pagina f40,-
1/4 pagina f75,-
1/2 pagina f135,-
1 pagina f270,-
bij 4 maal plaatsen is
1 plaatsing gratis.

Verzending boeken

Sander van Harten,
Bocht 7
1601 JG Enkhuizen
tel. 0228-313815

Beheer bibliotheek

Wim van Wingerden,
Kooilandsedijk 37
3291 LG Strijen
tel. 078-6742644

Cursusinformatie

Brand van Rijn,
Horsterweg 137
3853 JA Ermelo
tel. 0341-552910

▷ Bestuur van Stichting Wilg & Mand:

Voorzitter	Ben Braster Ooijse Bandijk 36 c 6576 JE Ooij tel./fax 024-6633062
Secretaris	Wim van der Zande Ooijse Bandijk 36 c 6576 JE Ooij tel./fax 024-6633062
Penningmeester	Chris Wenneker Meikade 1, 6744 TA Ederveen tel. 0318-571902 Postbanknr. 2695726
Lid	Wim van Wingerden, Kooilandsedijk 37, 3291 LG Strijen tel. 078-6742644

▷ In dit nummer

blz.	
33	Van het bestuur
34	"Wrapped willows"?!
34	Tentoonstelling "Rotan en staal"
38	Grienden en mandenmakerij bij 'De Ossenkop'
39	De Braskörf
44	Een Kippenmand
45	Tabaksmand?
46	Informatie over cursussen

► Van het bestuur

De contactdag voor donateurs staat weer voor de deur. Deze zal plaatsvinden op 29 september in de Tuinen van Apeltern te Appeltern in het Land van Maas en Waal. Er zijn al flink wat aanmeldingen, maar ook laatbeslissers zijn welkom en kunnen op de dag zelf betalen. U bent welkom vanaf 10.00 uur. Meer informatie vindt U in het vorige nummer van dit bulletin.

De redactie heeft geconstateerd, dat er nog regelmatig mensen zijn met een soort van drempelvrees om een artikelje voor "Vlechten" in te sturen. Stap hier alstublieft eens overheen. Dit bulletin mag best iets dikker. En de redactie helpt zonodig graag om van aangeleverde informatie een leuk stukje te maken, als U zelf niet zo'n schrijver bent. Waarover? Bijvoorbeeld over actuele bedrijvigheid in Nederland.

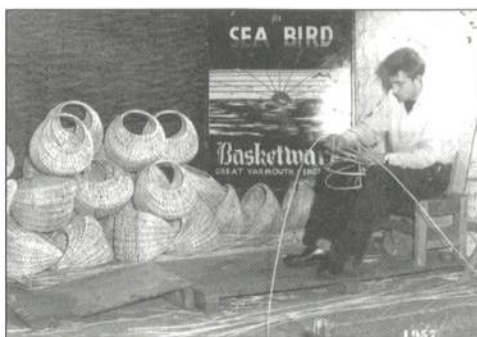
Daar willen wij met enige regelmaat over gaan berichten. Roelof Veenema bijt in dit nummer de spits af met een bericht over De Ossenkop in Middelstum. Dus, bent U bedrijfsmatig bezig, stuur ons eens een verhaal-tje daarover. Of bent U amateur, interview dan eens een bedrijfje dat U kent. De redactie helpt U graag op weg hiermee. Maar beschrijvingen van manden zijn bijvoorbeeld ook altijd welkom. Het bestuur is overigens ook voornemens om op termijn een boekje te gaan uitgeven met beschrijvingen en maten van Nederlandse manden. Graag nodigen we iedereen die informatie heeft uit om hieraan mee te werken. Vele bijdragen samen maken een boekje.

Ben Braster, voorzitter

PS.: Uw donatie al betaald?

Er zijn nog donateurs die hun donatie voor 2001 nog niet hebben overgemaakt. Wij zouden het op prijs stellen als zij dit alsnog willen doen.

€ 16,- of f35,- naar postbanknummer 2695726 t.n.v. Stichting Wilg & Mand, 6744 TA Ederveen s.v.p..

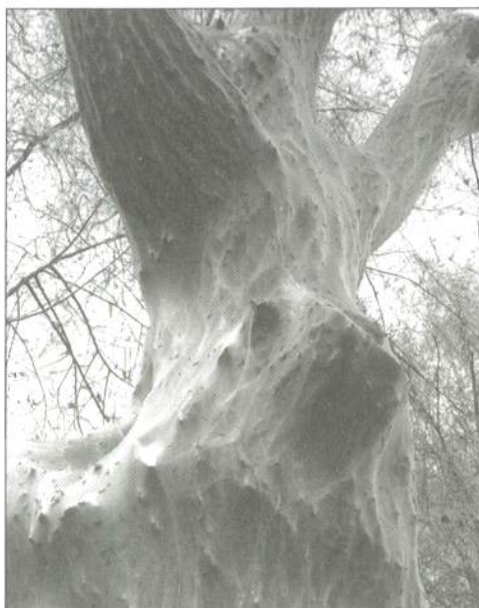

Dit is Terry Bensley, in 1957 op 18 jarige leeftijd bezig met het maken van "hennenmanden", een op hogen gevlochten hengsel-mand. De bestelling was 500 stuks en die moest hij allemaal maken. Hij gebruikte schenen uit Spanje. Zijn toenmalige werkgever, Sea Bird Basketware, bestaat niet meer.

► “Wrapped willows”?!

In de wijk Dukenburg in Nijmegen was eind juni een fascinerend schouwspel te zien in de vorm van een rij ingepakte wilgen. Dit was niet het werk van de bekende verpakkingskunstenaar Christo, maar van miljoenen rupsen. De beestjes vraten eerst de bomen kaal en omsponnen ze vervolgens met coconzijde. Het “doek” stond zo strak, dat het nauwelijks in te drukken was en glansde zilverachtig zodra de zon erop scheen. Zoals meer kunst vandaag de dag had ook dit object maar een korte levensduur. Na 2 à 3 weken was de verpakking aan flarden en werden de bomen weer groen.

Wim van der Zande

► Tentoonstelling “Rotan en staal”

Tentoonstelling in het Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde van 26 juli tot 12 november 2001 over het werk van Dirk van Sliedregt, een ambachtelijk, flexibel en streng ontwerper.

Dirk van Sliedregt (1920) is opgeleid als meubelmaker. Dit gegeven heeft een leven lang zijn denken gestuurd, zijn voorliefde voor het detail en de drang naar beheersing van het materialiseringsproces bepaald.

Vormgeven in het weerbarstig materiaal rotan was voor hem een uitdaging, waar hij speels mee om ging.

Na de ambachtsschool was Van Sliedregt werkzaam bij verschillende industrieën, o.a. bij de Rotterdamse scheepswerf Wilton Feijenoord waar hij door anderen ontworpen scheepsinterieurs op tekening moest uitwerken. Hij besloot toen de avondopleiding voor meubelontwerpen en binnenhuisarchitect te gaan volgen.

In 1949 werd Van Sliedregt benoemd tot docent aan de Academie voor Kunst en Industrie in Enschede, waaraan hij tot 1955 verbonden bleef. In dat jaar kreeg hij dezelfde functie bij het Amsterdams Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs - de latere Rietveld Academie - waar hij 23 jaar als ontwerpdocent en coördinator generaties van interieurarchitecten heeft opgeleid.

Zijn docentschap aan de Academie stimuleerde hem tot een brede oriëntatie in het vakgebied, tot ver over de grenzen en met grote belangstelling voor oude culturen. Dit leidde in 1957 tot het initiatief voor een rijk geïllustreerd boek met beschouwingen en analyses over de geschiedenis en het heden van het wonen, de wooncultuur en de vormgeving daarvan. Medeauteurs waren Joop Hardy en J.J. Beljon. Het boek kreeg als titel "Wonen gisteren en vandaag" en is een belangrijk tijdsdocument over wonen, interieur en meubelen uit de jaren vijftig.

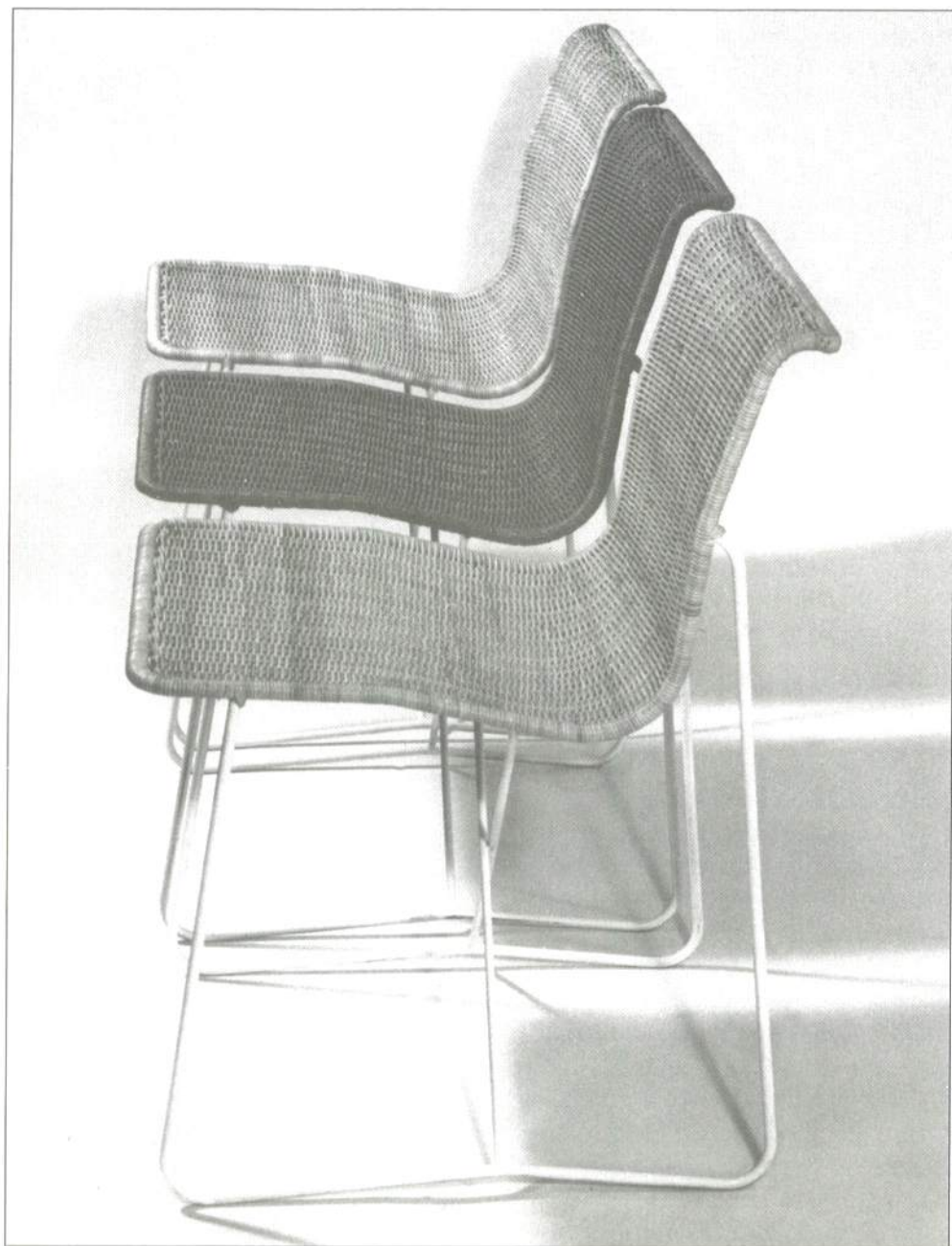
Na zijn Amsterdamse tijd werd Van Sliedregt in 1918 benoemd tot eerste directeur van de Christelijke Academie voor Beeldende Kunst en Vormgeving, tegenwoordig Constantijn Huygens Hogeschool voor de Kunsten te Kampen. Hier wist hij de laatste 7 jaren van zijn werkzame leven uit het niets, samen met een uitgelezen inspirerend

Model 550, ontwerp 1952 voor bibliotheek en restaurant van het Stedelijk museum in Amsterdam.

team van docenten, inhoud te geven aan een frisse, kwalitatieve en goed functionerende academie, met een groot aantal studierichtingen.

Naast zijn werk als docent en meubelontwerper had Van Sliedregt steeds een drukke praktijk als interieurarchitect. In de periode van 1957-'75 kwamen zo o.a. de zeer gedetailleerd vormgegeven interieurs voor zes raadhuisen en zeven apotheken tot stand. Zijn gedegen vakmanschap gepaard aan een rijkdom aan ideeën leidden daarin zowel tot een herkenbaar handschrift als tot een ruime variatie in een overtuigende vormgeving.

ontwerp uit 1959 voor de gebroeders Jonkers

Als architect bouwde hij in dezelfde periode een flink aantal woonhuizen.

Van Sliedregt komt in 1948 in contact met H. Jonkers van het rotanmeubelen-bedrijf Gebr. Jonkers te Noordwolde. Tijdens de wederopbouw was er een groot gebrek aan modellen die en masse en voordelig geproduceerd konden worden. De stichting Goed Wonen, opgericht in 1948, spande zich hiervoor in. Deze stichting heeft H. Jonkers op Van Sliedregt geattendeerd. Dat was een gouden tip, want Van Sliedregt zorgde al snel voor grote naamsbekendheid.

De vlechtindustrie in Noordwolde ging in de negentiende eeuw van start met manden en meubels uit wilgenteen. Rond 1930 schakelden vele bedrijven over op rotan, een tropische palm. Omdat rotan na de Tweede Wereldoorlog een van de weinig voorradige materialen was, kreeg deze industrie een nieuwe impuls. Rotan was relatief goedkoop en er was een kwalitatief goed meubel van te maken dat zich leende voor massaproductie. Deze eigenschappen, gekoppeld aan de knappe vormgeving van Van Sliedregt, zorgden voor grote populariteit.

In het begin ontwierp Van Sliedregt geheel van rotan gemaakte modellen, maar die vroegen altijd om extra kruisverbindingen tussen de poten, wat de eenvoud verstoorde. Vandaar

dat hij in 1952, als eerste in Nederland, komt tot de combinatie van rotan met een stalen buisframe. Heel bekend werd model 550 uit 1952, dat direct het keurmerk van Goed Wonen kreeg en tot 1980 mede het gezicht bepaalde van het restaurant en de bibliotheek van het Stedelijk Museum in Amsterdam. Tussendoor werden ook stoelen zonder rotan ontworpen o.a. voor Pastoe in Utrecht.

De tentoonstelling in het Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde geeft een overzicht van de ontwerpen in rotan van Van Sliedregt. Variërend van luchtig, bijna transparent tot nadrukkelijk constructieve vormgeving, alles voor zover het materiaal het toestaat. Vele zitvormen die de zwaartekracht opheffen, waarin je als het ware zwevend kunt zitten.

Enkele modellen, waaronder een heel recent ontwerp, tonen de ontwikkeling van de voetstokken: gelijke zit-schalen kregen in de loop der jaren onderstellen in herziene vormgeving en van een ander materiaal.

Het onverbloemd tonen van de constructie en het heldere materiaalgebruik kenmerken het werk van de belangrijkste rotan-ontwerper van Nederland.

Tellervo Barnhoorn, conservatrice

► Griend en mandenmakerij bij De Ossenkop

het vlechten van een eendenmand

In dit bulletin, jaargang 1996, nummer 1, werd melding gemaakt van de aanleg van een griend in het Noordgroningse Middelstum. Het onderhoud zou gedaan worden door de mensen van het leer- en werkproject De Ossenkop. Maar dat is geen gemakkelijke opgave gebleken. De Groningse klei was zeer weerbarstig en de rietopslag onuitroeibaar. Wellicht waren veel soorten toch ook minder geschikt voor de omstandigheden ter plekke. Nu, na 6 jaar, zijn dientengevolge veel stekken dood gegaan. En het riet blijft een voortdurende bedreiging voor de rest. De opbrengst is den ook maar matig en van slechte kwaliteit. De oogst van de afgelopen winter bedroeg 30 bossen teen.

Van de zelf geoogste twijgen worden onder begeleiding van ondergetekende

manden gevlochten. Aangezien de mensen van De Ossenkop vrijwillig aan het mandenvlechten meedoen, wisselt het aantal deelnemers voortdurend. Het aantal vlechters heeft tot nu toe gevarieerd van 2 tot 7. Daar er maar een beperkte tijd - een morgen in de week gedurende ongeveer 8 maanden per jaar - aan het vlechten wordt besteed en de vaardigheid van de vlechters gering is, is de productie niet groot. Naast eendennesten worden er alleen eenvoudige ronde manden gemaakt, in grootte variërend van aardbeienmandjes tot aardappelmanden.

Er wordt alleen ongeschilde teen verwerkt.

Verkoop van de produkten is zo te zeggen aan huis, dwz. op de borg Ewsum, waar De Ossenkop is gehuisvest. De hoofdactiviteiten van De Ossenkop liggen in het landschapsonderhoud. Opdrachtgevers zijn onder andere de Groninger Borgenstichting, Landschapsbeheer Groningen, diverse gemeenten, het openluchtmuseum van Warffum en het bejaardentehuis in Middelstum. Deze opdrachtgevers plaatsen ook wel eens een bestelling voor manden, of voor eendenbroedkorven voor in de borggrachten.

Roelof Veenema

► De Braskörf

Braskörf is in de Groninger Veenkoloniën nog steeds een bekend begrip. Rasechte veenkolonialen weten anno 2000 nog steeds dat de korf iets met zeevaart te maken heeft. Buiten de regio is de korf vrijwel onbekend. Zelfs in de museumwereld kijkt men vreemd op als men vraagt of er een braskörf in de verzameling aanwezig is. Was het gebruik van deze mand dan zo lokaal gebonden? Waarschijnlijk wel.

De braskörf is een grote donkergroen geschilderde mand (korf) voorzien van een deksel en twee hengsels. Het deksel was meestal bekleed met een zwart, soms ook donkergroen gekleurd stuk zeildoek. Op het zeildoek staat bijna altijd de naam van de eigenaar en soms de naam van het schip. Het Veenkoloniaal Museum bezit een exemplaar waarbij de naam van de vorige eigenaar is overgeschilderd¹. Een tweedehandsje of een erfstuk? Zeevaart speelde in de vorige eeuw in de Groninger Veenkoloniën een belangrijke rol. Rond 1860 was meer dan 60% van de Nederlandse vloot hier te vinden. In 1862 telde alleen al het zeemanscollege Tot Nut der Zeevaart te Veendam 245 al dan niet actieve leden².

De Veenkoloniale zeevaart was deels ontstaan uit de turfvaart. In perioden dat het slechter ging in het veen en er minder vrachtaanbod van turf was,

zochten schippers elders hun heil.

Een deel van de nu aangenomen ladingen had en bestemming ver over zee. Sommige binnenschippers schakelden volledig over op de zeevaart. Om veiliger te kunnen varen werden er in de Groninger Veenkoloniën naar verloop van tijd grotere schepen gekocht en gebouwd. Eenmaal te water gelaten zeeschepen kwamen op enkele zeetjalken na, niet meer terug in hun domicilie. Er lagen teveel bruggen in de route en de kanalen waren niet echt berekend op de doorvaart van deze schepen.

De kapiteins meerden daarom tijdens de winterperiode meestal in Groningen of Amsterdam af. De tocht huiswaarts werd met de koets of een snikke (trekschuit) volbracht. Tijdens deze reis kwam de braskörf prima van pas bij het vervoer van kleding en persoonlijke bezittingen. De braskörf bood een relatief goede bescherming tegen vocht, stoten en stof.

Het Veenkoloniaal Museum te Veendam bezit nog vijf van deze, inmiddels meer dan 100 jaar oude korven. Op zich verwonderlijk omdat oud mandwerk gemaakt van wilgenteen (butfteen), vanwege de gevoeligheid voor houtworm, relatief zeldzaam is. Naast het Veenkoloniaal Museum zijn het Kapiteinshuis te Nieuwe Pekela en het Noordelijk Scheepvaartmuseum te Groningen in bezit van braskörven.

Braskorf van H.J.H. Puister waarbij de naam Hoveling is overgeschilderd.

Daarnaast zijn er nog enkele korven door vererving in het bezit van particulieren en kent men op de Waddeneilanden het begrip braskorf. De aanwezigheid van de zeevaartschool op Terschelling zal hier zeker toe hebben bijgedragen. Het vreemde is dus dat alle tot nu toe bekende korven uit Groningen komen. Was het fenomeen braskörf bij de Rotterdamse en Amsterdamse kapiteins niet bekend? Ze zullen ongetwijfeld de korven bij hun collega's gezien hebben. Er waren immers Groninger kapiteins

lid van hun colleges.

De braskörf roept dus verschillende vragen op.

Gaven de noordelijke zeelieden de voorkeur aan de korf, boven de toen al gebruikelijke scheepskist en plunjezak? Wie waren de makers? Lokale mandenmakers, of mandenmakers in havensteden? Oude encyclopedieën en woordenboeken zouden misschien de oplossing kunnen bieden.

K. ter Laan schrijft in zijn *Nieuw Groninger Woordenboek*: Braskörf, brasmand = sluitmand. H. Molema

gaat in zijn Wörterbuch der Groningschen mundart im neunzehnten jahrhundert al geheel aan het begrip voorbij. Slechts in het door A.A. Ganderheyden uitgegeven supplement komen we het woord tegen³. Met “Braskörf = sluitmand”, moeten we het doen.

De woordenboeken geven dus geen uitsluitsel. Gelukkig zijn er nog andere bronnen.

Het sinds de oprichting van het Veenkoloniaal Museum bijgehouden schenkingenboek verschaft duidelijkheid omtrent de rol van de braskörf en de gebruikers.

Op 19 april 1939 schonk een mevrouw A. Engelsman uit Apeldoorn een korf aan het museum. Bij de schenking werd een uitgebreide brief toegevoegd. De schenkster schreef: “Als deze braskörf van de zolder naar het middenhuis verplaatst werd wisten wij kinderen uit een schippersgezin wel hoe laat het was. Binnen één of twee dagen ging moeder dan aan boord. Tevoren was er (...?) telegram gebracht, meldende de behouden aankomst van “De Vlijt” Kapt. B.H. Engelsman in de haven van Rotterdam, Antwerpen, Hamburg Triest of elders, of wel we hadden een dergelijk bericht hooren voorlezen uit de Veendammer Courant. De braskörf toch was een onafscheidelijk onderdeel van de bagage behorende bij een Kapiteinsvrouw op reis. Daarin

waren de benodigdheden voor lijfgood, etc., verpakt voor verblijf aan boord der vrouw. Zoo algemeen was dit dat wij kinderen, bij het zien van een braskörf boven op een omnibus “diligence” de opmerking maakten: d'r zit ook een “moetje” in de omnibus⁴!”

Een schenking van een braskörf in 1972 is eveneens uitgebreid gedocumenteerd. De schenker J. Bieze uit Veendam, schreef: “Deze brasmand of reiskoffer heeft toebehoord aan Herman Doewes Hzn., een schipper op de grote vaart, die omstreeks 1835 geboren is te Wildervank of Veendam. En gehuwd was met Jantje Hazewinkel (...) Jantje Hazewinkel vergezelde haar man kort na de geboorte van hun zoon-tje (eveneens een Herman Doewes) in circa 1873 op een reis naar Zuid-Amerika. Ze kreeg op de terugtocht aan boord de gele koorts waarna ze stierf en te Le Havre werd begraven.

De brasmand, welke vermoedelijk haar kleren bevatte, ging daarom terug naar haar moeder, Geertruide Bekkering (...) Toen Geertruide (Hazewinkel) Bekkering in 1904 overleed kwam de brasmand in bezit van haar dochter Geesje Hazewinkel, welke gehuwd was met Jacob Ullmann. (...) Toen mijn moeder in 1963 overleed stond de brasmand van mijn grootmoeder Geesje Ullman Hazewinkel nog steeds bij ons op de zolder”⁵.

Naast het schenkingenboek is er nog een bron; H.J. Top.

In 1893 werd te Veendam een boek gedrukt met als titel *Geschiedenis der Groninger Veenkoloniën*. De schrijver van dit boek, H.J. Top, ging niet aan de braskörf voorbij. We lezen: “Haar man verlangt, dat zij aan boord zal komen. En geen ogenblik maakt zij bezwaar. De braskörf, - een groote sluitmand, van boven met groen geverfd zeildoek overtrokken, waarop met witte letters de naam van de kapitein is geschilderd - wordt gevuld. Een paar buurvrouwen helpen trouwe mede. Een harer, die weduwe is, zal de jongens in den kost nemen. (...) Spoedig reist nu onze vrouw af. Wie zich nu voorsteld, hoe onvoldoende de middelen van vervoer vroeger waren, hoe men alleen aan eene reis van de Veenkoloniën naar Amsterdam vier dagen moest besteden, die zal zeker onze zeemansvrouwen wel bewonderen als hij weet, dat zij soms wel zeer

verre tochten ondernamen. (...) En als ze eindelijk, na dikwijls hoogst vermoeide reis uit stoomboot of spoor-trein stapte, en de trouwe echtgenoot haar bij ‘t station of op den steiger aan het hart drukte en in triomf, de jongste telg op den arm, mee naar het schip voerde, dan waren alle bezwaren vergeten, dan gevoelde het kleine gezin zich in den vreemde rijk en gelukkig.”⁶

Uit bovenstaande brieven en het citaat van Top blijkt dat de braskörf vooral door de kapiteinsvrouwen werd gebruikt als reiskoffer. De rol van de vrouw in de Veenkoloniale zeevaart is opmerkelijk. Op zich was het niet ongebruikelijk dat een kapiteinsvrouw af en toe mee voer, maar dan in de rol van passagiere. Een vrouw aanboord bracht volgens het bijgeloof van de zeeman, ongeluk. Een actieve rol bij het werk aanboord speelde ze dus niet. Bij de Veenkoloniale zeevaart lag dit anders. In Groningen en het aangrenzende Duitsland, was de zeevaart vooral een familiebedrijf. Gelijk als bij de binnenvaart, waar de Veenkoloniale zeevaart ook uit was ontstaan, vond een deel van het gezinsleven plaats aan boord. Vrouw en kinderen voeren regelmatig mee en de vrouw wist haar mannetje te staan.

De braskörf had zich blijkbaar dankzij de rol van de vrouw een plaats weten te verwerven aan boord, naast de scheepskist en plunjezak. Het gebruik van een korf had zo zijn voordelen.

Een braskörf is lichter dan een schepskist en eenvoudiger te dragen. Een plunjezak was voor mee te nemen vrouwenkleding, veel te klein.

Trots als zij was, stelde de kapiteinsvrouw zeker eisen aan het vervoer van haar kleding. Bovendien weten we uit beschrijvingen dat bij terugkomst de korf vaak gevuld was met mode gekocht in steden als Londen, Riga en Liverpool en zoiets wilde je natuurlijk wel ongeschonden aan de thuisblijvers laten zien. In de *Veendammer Courant* van 18 juni 1856 schreef kapitein H.A. Wijne uit Groningen dat; "vrouwen o.a. parapuien en grote omslagdoeken medebragten, hetgeen groot opzien baarde"⁷.

De inhoud van een braskörf is overigens opvallend groot genoeg. Wie het uitprobeert zal zich verbazen over de grote hoeveelheid kleding die een braskörf kan bevatten. Bovendien zal menig in de korf opgeborgen kledingstuk bescherming hebben geboden aan als souvenir gekochte beeldjes, kopjes en schotels.

Het gebruik van de braskörf was zo gek nog niet. Helaas valt uit de bronnen niet op te maken waar de korven werden vervaardigd. Soortgelijk sluitmanden, zonder de donkergroene kleur en zonder het beschermende zeildoek, treffen we ook elders aan. Voorzien van een deksel van donker gekleurd zeildoek en donker geverfde wilgenteen kreeg de braskörf een

eigen karakter. Bovendien beschermde het zeildoek en de verf, de mand en de inhoud tegen invloeden van buitenaf. Het verklaart ten dele de relatieve ouderdom van deze manden. Dankzij de rol van de vrouw in de Veenkoloniale zeevaart heeft de braskörf een speciale positie verworven. Scheepsaquarellen, flessenscheepjes, butjes en allerlei souvenirs komen we in alle maritieme musea over de hele wereld tegen. De braskörf beperkt zich tot onze regio. De drie eerder genoemde musea mogen daarom best trots zijn op het bezit van een uniek stukje mandwerk

H.A.Hachmer

¹ Op het deksel is Hoveling Veendam vervangen door H.P.H. Puister Veendam. HVK. 28:10031

² Almanak voor het jaar 1862, uitgegeven door de zeemans-collegiën: De Harmonie, te Wildervank, en Voorzorg, te N. Pekela, Wildervank 1862, p. 79 t/m. 86.

³ Supplement op H. Molema's Woordenboek der Groningsche Volkstaal, A.A. Ganderheyden, Winsum, 1897, p. 9.

⁴ Schenkingenboek HVK 28:444

⁵ Ibidem, HVK 28: 135

⁶ H.J. Top, Geschiedenis der Groninger Veenkoloniën, Veendam, 1893, p. 259.

⁷ *Veendammer Courant*, d.d. 18 juni 1856, derde blad, 2e kolom.

► Een kippenmand

Laatst haalde ik een ram op om mijn schapen te laten dekken; haalde de eigenaar van die ram een kippenmand te voorschijn; of ik hier even een nieuwe bodem in kon maken, want hij moest aan het eind van de week nieuwe kippen ophalen.

De mand was helemaal gaar, zelfs het rotan van de kim en fits brak als koek. Eigenlijk moet je aan zoiets niet beginnen, maar het was wél een leuk model, en de naam van de kippenhandelaar er nog op, dat had wel wat. Ik denk, dan heb ik gelijk de maten en het model voor het bulletin.

Ik heb er een nieuwe bodem in gemaakt en een nieuw deksel erop, en gezegd

dat hij er echt geen kippen meer in mag doen, alleen maar bewaren als antiek.

De ovale bodem is gemat, afmetingen: 54 cm x 65 cm.

De zijwand loopt nog iets breder uit tot een hoogte van 24 cm. Op deze hoogte is de mand 63 cm x 73 cm. Er zijn 38 staken met een dikte van 10 mm ter hoogte van het traliwerk. De kraag begint op 37 cm van de grond en is 9 cm hoog inclusief de rand (achter twee, voor drie).

Bert Balk

► Tabaksmand?

Hieronder volgt een beschrijving van de rechthoekige mand in het artikel over het tabaksmuseum in Amerongen, zoals afgebeeld op de foto (pag 6) in bulletin 2001/1.

De mand is geheel van geschilde teen gemaakt;

bodemafmeting 28 cm x 22 cm;

5 bodemstokjes, volgevlochten met een matje van 2;

26 aangeschalmde staken;

1 keer rond met een paartje;

opgevlochten met smalle matjes tot een hoogte van 19 cm.

Op 18 cm hoogte is op beide korte zijden één teen van het matje gebruikt voor een enkel oortje.

Afmetingen boven: 40 cm x 32 cm gemeten tussen de staken.

Beide korte zijden zijn wat extra opgevlochten, zodat die wat rond lopen.

Hoogste punt 23 cm.

Rand: achter 2 voor 3.

Hierop ligt een los deksel:

6 Stokjes met een matje volgevlochten en enigszins bol.

Om te voorkomen dat het vlechtwerk van de stokjes afschuift is aan beide zijden tussen de tweede en derde, en de vierde en vijfde stok een omgekramd

eindje teen geslagen.

Op één lange zijde zijn met zwarte verf de letters MP geschilderd.

Navraag via dhr. Pezarro leverde geen exacte informatie op. Er werd gesuggereerd dat deze mand zou zijn gebruikt voor wasgoed, maar dit komt mij niet waarschijnlijk voor.

De afmetingen zijn nogal klein en wasmanden werden in het algemeen netter gemaakt. Het zou een mand kunnen zijn om bepaalde groenten of fruit, of tabak naar de veiling te brengen.

In de mandencollectie van Wilg & Mand bevindt zich een vrijwel identieke mand uit de omgeving van Apeldoorn. Deze is geheel zwart geverfd en is lang in gebruik geweest als picknick-mand, maar dit was vermoedelijk niet de oorspronkelijke bestemming. Het deksel is bij deze mand scharnierend vastgemaakt met twee schenen. Mocht iemand onder de lezers meer informatie over dit model manden hebben dan hoor ik dat graag.

Wim van Wingerden

► Informatie over cursussen

sept.	Jan Kelders, manden maken	Oerle	0497-592196
sept.	Ben Aalderink, manden maken	Doetinchem	0314-621913
sept./okt.	Wim van Wingerden, manden maken	Oud-Beierland	078-6742644
15 sept.	Bert Balk, manden maken	Blokker	0229-262209
24 sept.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
26 sept.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
26 sept.	Jan de Vos/José Schilder, manden maken	Zuiderkerker	072-5038123
27 sept.	Jan de Vos/José Schilder, manden maken	Aalsmeer	072-5038123
28 sept.	Anne Hermans, piramide vlechten	Hoegaarden	0032-16-765055
okt.	Chris Wenneker, manden maken	Ederveen	0318-571902
1 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
1 okt.	Jan de Vos/José Schilder, oren zetten	Zuiderkerker	072-5038123
1 okt.	Anne Hermans, piramide vlechten	Hoegaarden	0032-16-765055
1 okt.	Henk Hogendoorn, manden maken	Nieuwpoort	0184-601615
1 okt.	Piet-Hein Spieringhs, ajourmanden maken	Schoonrewoerd	0345-612829
2 okt.	Bert Balk, manden maken	Blokker	0229-262209
3 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
5 + 6 okt.	Jan de Vos/José Schilder, oogstmanden	Zuiderkerker	072-5038123
8 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
8 okt.	Jan de Vos/José Schilder, hengsels maken	Zuiderkerker	072-5038123
8 okt.	Henk Hogendoorn, manden maken	Nieuwpoort	0184-601615
8 okt.	Piet-Hein Spieringhs, ajourmanden maken	Schoonrewoerd	0345-612829
10 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
12+13 okt.	Jan de Vos/José Schilder, manden maken	Zuiderkerker	072-5038123
13 okt.	Rien Stuijts, workshop brievenbus	Zundert	076-5976311
15 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
15 okt.	Henk Hogendoorn, manden maken	Nieuwpoort	0184-601615
15 okt.	Piet-Hein Spieringhs, ajourmanden maken	Schoonrewoerd	0345-612829
17 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
20 okt.	Piet-Hein Spieringhs, manden maken	Schoonrewoerd	0345-612829
22 okt.	Henk Hogendoorn, manden maken	Nieuwpoort	0184-601615
22 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
22 okt.	Anne Hermans, verplaatsbaar hekje	Hoegaarden	0032-16-765055

23-26 okt.	Yvonne Knevels, vrije vormen	Zuidschermer	072-5038123
24 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
24-26 okt.	Piet-Hein Spieringhs, vierkante manden	Schoonrewoerd	0345-612829
29 okt.	Henk Hogendoorn, manden maken	Nieuwpoort	0184-601615
29 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
31 okt.	Piet-Hein Spieringhs, ovale manden	Schoonrewoerd	0345-612829
31 okt.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
2 nov.	Anne Hermans, verplaatsbaar hekje	Hoegaarden	0032-16-765055
2 + 3 nov.	Jan de Vos/José Schilder, aardappelzeef	Zuidschermer	072-5038123
3 nov.	Jac Sleutels, manden maken	Nederweert-Eind	0475-492569
3 nov.	Rien Stuijts, workshop klimopmand	Zundert	076-5976311
5 nov.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
5 nov.	Henk Hogendoorn, manden maken	Nieuwpoort	0184-601615
7 nov.	Rien Stuijts, manden maken	Zundert	076-5976311
7 nov.	Piet-Hein Spieringhs, ovale manden	Schoonrewoerd	0345-612829
8 nov.	Anne Hermans, manden maken	Hoegaarden	0032-16-765055
10 nov.	Piet-Hein Spieringhs, oren + hengsels	Schoonrewoerd	0345-612829
10 nov.	Anne Hermans, verplaatsbaar hekje	Hoegaarden	0032-16-765055
10 nov.	Rien Stuijts, workshop stokmandje	Zundert	076-5976311
12 nov.	Henk Hogendoorn, manden maken	Nieuwpoort	0184-601615
15 nov.	Anne Hermans, manden maken	Hoegaarden	0032-16-765055
16+17 nov.	Jan de Vos/José Schilder, manden maken	Zuidschermer	072-5038123
19 nov.	Henk Hogendoorn, manden maken	Nieuwpoort	0184-601615
22 nov.	Anne Hermans, manden maken	Hoegaarden	0032-16-765055
24 nov.	Jac Sleutels, manden maken	Nederweert-Eind	0475-492569
29 nov.	Anne Hermans, manden maken	Hoegaarden	0032-16-765055
1 dec.	Piet-Hein Spieringhs, kerstboom vlechten	Schoonrewoerd	0345-612829
3+4+7 dec.	Rien Stuijts, stoelen matten	Zundert	076-5976311
6 dec.	Anne Hermans, manden maken	Hoegaarden	0032-16-765055
10-14 dec.	Rien Stuijts, kerstvlechten	Zundert	076-5976311
15 dec.	Jac Sleutels, manden maken	Nederweert-Eind	0475-492569
15 dec.	Jan de Vos/José Schilder, alt.kerstboom	Zuidschermer	072-5038123
27-29 dec.	Jan de Vos/José Schilder, rechth.manden	Zuidschermer	072-5038123

► Uitgaven van Stichting Wilg & Mand

Ondergenoemde uitgaven kunt u bestellen o.v.v. de code:

RM	f10,00 + porto f2,50
OM	f25,00 + porto f5,00
GT	f7,50 + porto f2,50
MW	f55,00 + porto f7,00
MP	f17,50 + porto f4,50
IB 1	f50,00 (incl. porto)
IB 2	f50,00 (incl. porto)

U maakt het bedrag over op postbanknummer 821761 t.n.v. Boeken Stichting Wilg & Mand, Bocht 7, 1601 TG Enkhuizen. Vergeet bij gebruik van girotel niet uw naam te vermelden! Na ontvangst van de betaling worden de boeken verzonden.

Code RM Het vlechten van ronde manden door A. Westendorp, Ir. W.D.J. Tuinzing en A.D. van 't Hoog. 40 blz. met foto-instructie.

Code OM Het vlechten van ovale manden door A. Westendorp, Ir. W.D.J. Tuinzing en A.D. van 't Hoog. 192 blz. met foto-instructie en veel prachtige illustraties. Vaktermenlijst in 4 talen.

Code GT Gerieften en andere bindmaterialen door Ir. W.D.J. Tuinzing. 40 blz. en foto's.

Code MP 'Een mandeken van fine teenen...' van Mia Pot-van Regteren Altena. Een speurtocht naar plaatsen van herkomst van het fijn scheenwerk in West-Europa. 24 blz. met kleurenfoto's.

Code IB Voor cursusleiders: 3 instructiebladen. Per tien sets van 3 bladen. IB 1 = beginnersmandjes; IB 2 = haanderikken en kanis.

Code MW Mandenmaken met wilgentenen. Het nieuwe boek uit het Frans vertaald. met zeer veel tekeningen en foto's van de Franse techniek.

Voor Belgische lezers zijn de 3 boeken (RM, OM, en GT) te koop bij
Fa. F. de Vos-Salix, Eksaardorp 19, B 9160 Eksaarde, tel. 3468040.

▷ **Doelstellingen Stichting Wilg & Mand**

- het stimuleren van de belangstelling voor de mandenmakerij en de daarbij behorende grondstoffenteelt, teneinde de produktie en de afzet van kwaliteitsprodukten te bevorderen;
- het bevorderen van het behoud, de uitbreiding en de overdracht van de kennis van vlechttechnieken en grondstoffenteelt, teneinde het vak levend te houden op zowel beroeps- als hobby-niveau.

▷ **Donateur van de Stichting Wilg & Mand**

U kunt de stichting steunen door donateur te worden.

U kunt uw donatie overmaken op Postbanknr. 2695726 t.n.v.

Stichting Wilg & Mand, 6744 TA Ederveen.

Bij een donatie van € 16,- of meer, of € 20,- of meer voor buitenlandse donateurs, ontvangt u het blad "Vlechten".

▷ **Het lenen van de boeken uit de bibliotheek van de stichting**

De mogelijkheid bestaat om boeken uit onze bibliotheek te lenen. Hieraan zijn voorwaarden verbonden. U kunt zich hiervoor in verbinding stellen met Wim van Wingerden, zie voorin: beheer bibliotheek.

▷ **Mandencollecties zijn te vinden in:**

Stadsmuseum IJsselstein, Walkade 2-4, IJsselstein

tel. 030-6886800.

Open: woensdag t/m zondag van 13.00-17.00 uur

Bezoekerscentrum De Wissen, Maaspark, B-3650 Stokkem, België

tel. 00-32-89752171.

Open: 1 april tot 30 september op zaterdag en zondag van 14.00-18.00 uur en op werkdagen van 9.30-12.00 uur en van 13.30-18.00 uur.

Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde, Mandehof 7, 8391 BG Noordwolde,
tel. 0561-431885.

Open: dinsdag t/m zaterdag van 11.00 tot 17.00 uur. In juli en augustus ook open op zondag van 13.00 tot 17.00 uur.

